

УДК 373.2.011.2-051]:378

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.1.3>

Оксана БАРТКІВ

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Україна, 43025

ORCID: 0000-0003-1301-2169

Євгенія ДУРМАНЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, просп. Волі, 36, м. Луцьк, Україна, 43010

ORCID: 0000-0003-1993-5028

Бібліографічний опис статті: Бартків, О., Дурманенко, Є. (2022). Інтегральна компетентність як базова у підготовці майбутніх вихователів. *Acta Paedagogica Volynienses*, 1, 18–24, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.1.3>

ІНТЕГРАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК БАЗОВА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ

Актуальність аналізу і визначення компонентів інтегральної компетентності майбутніх вихователів обумовлені вимогами нормативних документів у галузі дошкільної освіти, що вимагають сформованості в них здатності діяти самостійно та неординарно у складних професійних ситуаціях, приймати виважені професійні рішення тощо. Досить високий рівень інтегральної компетентності майбутнього вихователя забезпечить йому активне працевлаштування на ринку праці, самореалізацію, самовираження, проявлення професіоналізму, здатності до творчої діяльності, інтегральної мобільності.

Мета роботи полягає в обґрунтуванні сутності та структурних компонентів інтегральної компетентності майбутнього фахівця першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта».

Під час наукового пошуку використано **методи** аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації для уточнення поняття «інтегральна компетентність майбутніх вихователів», визначення її компонентів і групування загальних та фахових компетентностей відповідно до кожного компонента.

На основі аналізу нормативних документів встановлено, що інтегральна компетентність майбутніх вихователів ЗДО є результатом сформованості системи загальних та фахових компетентностей і передбачає їхню здатність реалізовувати комплексні спеціалізовані завдання із розвитку, навчання, виховання дітей раннього і дошкільного віку у закладах дошкільної освіти.

На основі аналізу Професійного стандарту вихователя ЗДО (основних трудових функцій вихователя) та Освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» визначено структуру інтегральної компетентності майбутнього вихователя ЗДО (психолого-педагогічний, організаційно-методичний, рефлексивно-ціннісний компоненти) та компетентності, що формуються кожним компонентом.

Ключові слова: компетентність, інтегральна компетентність, майбутні вихователі ЗДО, компоненти інтегральної компетентності.

Oksana BARTKIV

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of General Pedagogy and Preschool Education, Lesya Ukrainka Volyn National University, Voli Avenue, 13, Lutsk, Ukraine, 43025

ORCID: 0000-0003-1301-2169

Ewgeniya DURMANENKO

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Theory and Methods of Nursery Education, Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College" of the Volyn Regional Council, Voli Avenue, 36, Lutsk, Ukraine, 43010

ORCID: 0000-0003-1993-5028

To cite this article: Bartkiv, O., Durmanenko, E. (2022) Integralna kompetentnist yak bazova u pidhotovtsi maibutnikh vykhovateliv [Integral competence as a basic competence in preparing a future educator]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 1, 18–24, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.1.3>

INTEGRAL COMPETENCE AS A BASIC COMPETENCE IN PREPARING A FUTURE EDUCATOR

The relevance of analysing and determining the components of integral competence of future educators is conditioned by the requirements of regulatory documents in the field of pre-school education. Regulatory documents require the formation of abilities to act independently, uncommonly in difficult professional situations; to make balanced professional decisions; a high enough level of integral competence of a future educator will ensure active employment in the labour market, self-actualization, self-expression, manifestation of professionalism.

The article aims to substantiate the essence and structural components of the integral competence of a future specialist of the first (bachelor) level in the specialty 012 "Pre-school education."

In the course of the research, we used such methods as analysis, synthesis, generalization, systematization to clarify the concept "integral competence of future educators," define its components, and group the general and professional competencies according to each component.

Based on the analysis of normative documents, it was found that the integral competence of future teachers of pre-school education is the result of the formation of a system of general and professional competencies and provides their ability to implement complete specialized tasks of development, training, and education of young and pre-school children in pre-school education institutions.

Based on the analysis of the professional standard of pre-school teachers (basic labour functions of a teacher) and educational and professional program for bachelor training in specialty 012 "Pre-school education," we determine the structure of integral competence of a future teacher of pre-school education (psychological and pedagogical, organizational and methodical, which are formed by each component.

Key words: competence, integral competence, future pre-school teachers, integral competence components.

Актуальність проблеми. Однією з базових компетентностей майбутнього вихователя ЗДО є інтегральна. Необхідність її формування обумовлена вимогами Базового компоненту дошкільної освіти, Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років, які вимагають від вихователів сформованих здатностей діяти самостійно у виробничих ситуаціях педагогічної діяльності, приймати самостійні рішення. Водночас для ефективної професійної діяльності важливим є досить високий рівень інтегральної компетентності майбутнього вихователя, що уможливить його активне працевлаштування на ринку праці, самореалізацію, самовираження, прояв професіоналізму, здатності до творчої діяльності, інтегральної мобільності тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність і структуру інтегральної компетентності вивчали Т. Волошина, О. Глазунова, С.Толочко, О. Хмелевська та інші. Зокрема, С. Толочко аналізує інтегральну компетентність педагогічного і науково-педагогічного персоналу для системи післядипломної педагогічної освіти і визначає її як здатність розв'язувати складні спеціалізовані комплексні завдання, професійні проблеми у сфері наук про освіту засобами психолого-педагогічної, науково-дослідної, інноваційної, науково-методичної, проектної, управлінської та культурно-

просвітницької діяльності у динамічних умовах закладу післядипломної, вищої освіти, ґрунтуючись на знаннях андрагогіки, синергетики, акмеології, а також на новітніх парадигмах вітчизняної і зарубіжної науки в галузі освіти, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики, здійснення інновацій, сприяючи якісному виконанню ними своїх посадових обов'язків і розширенню їхньої компетенції тощо (Толочко, 2019: 28). Уже І. Хмелевська, характеризуючи структуру інтегральної компетентності майбутніх викладачів мистецьких дисциплін, визначає її як кваліфікаційний мета-конструкт, який виконує у їхній компетентнісній сфері координувальну функцію, спрямовану на оптимізацію професійної діяльності у невизначених умовах варіативно-творчого мистецько-освітнього процесу та виділяє такі її компоненти: мотиваційно-самокоригувальний, компетентнісно-адаптаційний, методично-персоналізований, творчо-інтерпретаційний (Хмелевська, 2019: 313). М. Марусинець визначає основні концептуальні положення формування інтегральної психолого-педагогічної компетентності викладача закладу вищої освіти та акцентує увагу на інтеграції в інтегральній психолого-педагогічній компетентності педагогічної і психологічної підготовки на засадах проблемного підходу (Марусинець, 2018: 86-87). Отже, у наукових працях зазначених та інших науковців здійснено низку досліджень щодо розкриття інтегральної компетентності майбутніх фахівців,

проте менше уваги приділено характеристиці інтегральної компетентності вихователя ЗДО, не визначено її структурні компоненти.

Мета роботи полягає в обґрунтуванні сутності та структурних компонентів інтегральної компетентності майбутнього фахівця першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта».

Постановка проблеми. У Наказі Міністерства освіти і науки України «Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти» відзначено, що «... стандарти підготовки здобувачів вищої освіти базуються на компетентнісному підході» та поняття «компетентність» трактується як здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей. У цих Рекомендаціях визначено складники професійної компетентності за рівнями і спеціальностями (інтегральна, загальні, спеціальні, або фахові, предметні) (рис.1) (Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, 2020).

Отже, як засвідчує аналіз рис. 1, результатом сформованості професійних загальних і фахових компетентностей є інтегральна компетентність.

У Національній рамці кваліфікацій (НРК) для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти інтегральна компетентність характеризується як «здатність особи вирішувати складні

спеціалізовані завдання і практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або під час навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів відповідних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов» (Про затвердження Національної рамки кваліфікацій, 2020).

Оскільки в нашому дослідженні ми розкриваємо сутність інтегральної компетентності майбутніх вихователів, то звернемося до аналізу Державного стандарту підготовки вихователів за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта». У цьому документі інтегральну компетентність визначено як здатність самостійно та комплексно розв'язувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми в галузі розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку із застосуванням теорії та методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах системи дошкільної освіти (Стандарт вищої освіти України підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти (бакалавра) зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта», 2019).

Співзвучним, однак поглибленим, є визначення інтегральної компетентності в ОПП підготовки бакалаврів дошкільної освіти у Волинському національному університеті (здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій

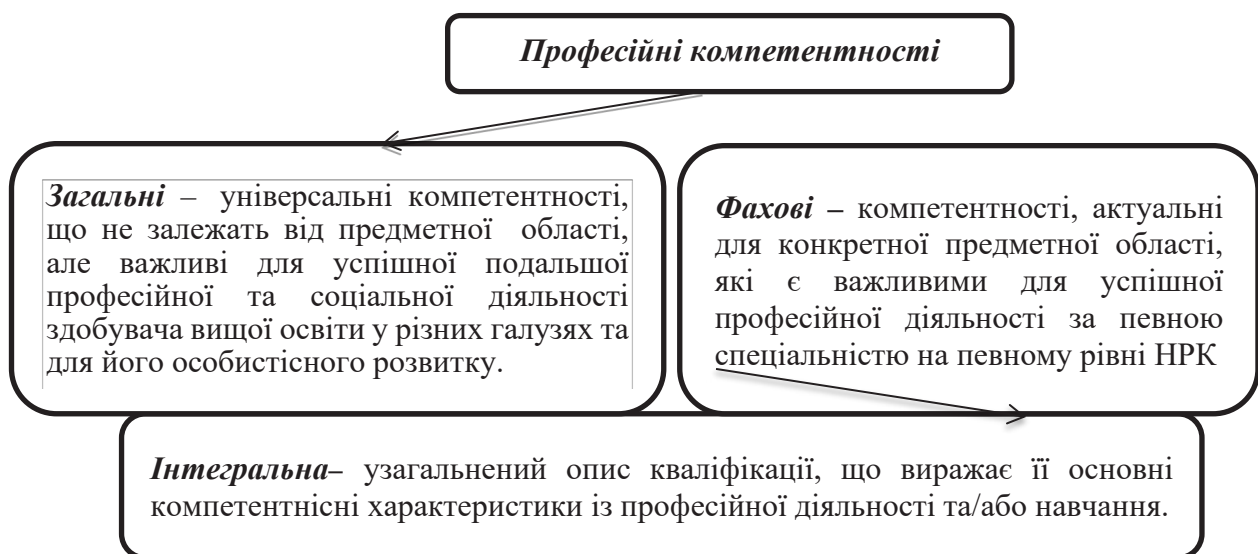

Рис. 1. Складники професійної компетентності

і фахових методик дошкільної освіти та характеризується комплексністю і невизначеністю умов) (Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 2020).

Отже, сформованість інтегральної компетентності передбачає наявність у майбутнього вихователя здатностей розв'язувати комплексні спеціалізовані завдання із розвитку, навчання, виховання дітей раннього і дошкільного віку у закладах дошкільної освіти.

Результатом сформованості інтегральної компетентності майбутніх фахівців є їхня готовність реалізовувати професійні функції. Тому цінними у нашому дослідженні є погляди Г. Беленької, яка визначає такі види професійної готовності майбутніх вихователів:

– психологічна, в аспектах мотиваційно-ціннісного та емоційно-оцінного ставлення до педагогічної дійсності (сенси і цінності суб'єкта);

– теоретична, відображає здатність вихователя моделювати і проектувати педагогічний процес, знання закономірностей педагогічного процесу, їх урахування в роботі з дітьми, вільне володіння методикою виховання і навчання у різних вікових групах;

– технологічна, представлена групою процесуальних умінь із досягнення мети, вибору засобів вирішення педагогічних завдань і володіння педагогічними технологіями реалізації педагогічних цілей;

– результативна, відображає здатність майбутніх вихователів ЗДО фіксувати результати своєї діяльності, аналізувати, узагальнювати досвід, прогнозувати свою діяльність, а також здійснювати аналіз ефективності використання технологій, методів і прийомів під час освітнього процесу (Беленька, 2019, с. 128).

Важливим завданням нашого дослідження є визначення компонентів інтегральної компетентності. Зокрема, І. Хмелевська виділяє такі її компоненти: мотиваційно-самокоригувальний, творчо-інтерпретаційний, компетентнісно-адаптаційний, методично-персоналізований (Хмелевська, 2019: 313). У свою чергу, Т. Теличко інтегральну професійну компетентність характеризує як сукупність психолого-педагогічних знань, умінь, навичок і досвіду в єдності та взаємозв'язку духовних, ціннісних, інтерактивних і творчих проявів, особистісних якостей і мотивацій. У структурі професійної компетентності авторка визначає мотиваційно-ціннісний, когнітивний та діяльнісний компоненти (Теличко, 2020: 113).

З метою визначення компонентів інтегральної компетентності майбутніх вихователів ми звернемося до Професійного стандарту вихователя ЗДО (Професійний стандарт вихователя ЗДО, 2021). Нині заклади дошкільної освіти потребують вихователя, котрий реалізуватиме визначені Професійним стандартом трудові функції (табл. 1).

Отже, узявши до уваги визначені Професійним стандартом вихователя ЗДО трудові

Таблиця 1

Трудові функції вихователя ЗДО та умовні позначення (УП)

УП	Трудові функції	Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)	УП
А	Організація, забезпечення та реалізація освітнього процесу	Прогностична	А 1
		Організаційна	А 2
		Оцінювально-аналітична	А 3
		Предметно-методична	А 4
Б	Участь у створенні, підтримці та розвитку здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища	Здоров'язбережувальна	Б 1
		Проектувальна	Б 2
В	Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу	Психоемоційна	В 1
		Педагогічне партнерство	В 2
		Морально-етична	В 3
Г	Професійний розвиток і самовдосконалення	Здатність до навчання впродовж життя	Г 1
		Інформаційно-комунікаційна	Г 2

функції, а також виокремлені в ОПП загальні та фахові компетентності випускника-бакалавра за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта», до структури інтегральної компетентності майбутнього вихователя ЗДО ми залуцаємо психолого-педагогічний, організаційно-методичний, рефлексивно-ціннісний компоненти із групованими за ними здатностями (табл. 2).

Проте розкриття сутності інтегральної компетентності, окреслення її змісту, структурних

компонентів знаходить своє вираження у програмних результатах навчання, відображених також в освітньо-професійній програмі бакалавра дошкільної освіти. Наголошуємо, що кожен компонент інтегральної компетентності через формування загальних і спеціальних компетентностей забезпечуватиме сформованість програмових результатів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Інтегральна компетентність майбутніх

Таблиця 2

Компоненти інтегральної компетентності

Компоненти	Здатності (відповідно до ОПП)
<i>Психолого-педагогічний</i>	КС 2.Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості. КС.2.Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку. КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів). КС-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі та довкіллі. КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення і свідомості в дітей раннього та дошкільного віку. КС-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням. КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку. КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.
<i>Організаційно-методичний</i>	КЗ-7.Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності. КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо), досвіду самостійної творчої діяльності. КС-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності. КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей. КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження і протидії булінгу. КС-18. Здатність знаходити та опрацьовувати потрібну освітню інформацію, застосовувати її в роботі з дітьми, батьками. КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії із дітьми, батьками, колегами.
<i>Рефлексивно-ціннісний</i>	КЗ-1. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні. КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності, а також досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій; використовувати різні види і форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. КЗ-5. Здатність оцінювати і забезпечувати якість виконуваних робіт. КС-1.Здатність працювати із джерелами навчальної та наукової інформації. КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці. КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті задля постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти у процес, який триває впродовж усього життя людини.

вихователів ЗДО є результатом сформованості системи загальних та фахових компетентностей і передбачає здатність реалізовувати комплексні спеціалізовані завдання із розвитку, навчання, виховання дітей раннього і дошкільного віку у закладах дошкільної освіти.

На основі аналізу нормативної бази визначено структуру інтегральної компетентності майбутнього вихователя ЗДО із такими ком-

понентами: психолого-педагогічним, організаційно-методичним, рефлексивно-ціннісним із групованими за ними здатностями.

Проведене дослідження не претендує на вичерпний аналіз проблеми. Ґрунтового дослідження потребують питання про визначення ефективних форм і методів формування у майбутніх вихователів кожного із компонентів інтегральної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Беленька Г.В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : монографія. Київ : Університет, 2011. 320 с.
2. Марусинець М. Формування інтегральної психолого-педагогічної компетентності викладача закладу вищої освіти. *Освітній простір України*. 2018. № 14. С. 81–88.
3. Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: https://eenu.edu.ua/sites/default/files/Files/osvitnya_programa_2020_new.pdf.
4. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій України : Постанова Кабінету Міністрів України № 509 від 12.06.2019 р., № 519 від 25.06.2020р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Tex>
5. Про унесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення Стандартів вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 30 квітня 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-unesennya-zmin-do-metodichnih-rekomendacij-shodo-rozroblennya-standartiv-vishoyi-osviti-1>.
6. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти», 2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>.
7. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, спеціальність 012 – «Дошкільна освіта» : наказ Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/012-Doshk.osvita-bakalavr.28.07.pdf>
8. Теличко Т.В. Структурні складники фахової компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 29. Т. 2. С. 111-114.
9. Толочко С.В. Інтегральна компетентність педагогічного та науково-педагогічного персоналу для системи післядипломної педагогічної освіти. *Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*. 2019. №1(28). С. 22-28.
10. Хмелевська І.О. Структура інтегральної компетентності майбутніх викладачів мистецьких дисциплін. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал*. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. № 7 (91). С. 304–316.

REFERENCES:

1. Bieliienka H.V. (2011). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti suchasnoho vykhovatelya doshkilnoho navchalnoho zakladu [Forming the professional competence of a modern pre-school teacher] : monohrafiia. Kyiv : Universytet, 2011. 320 p. (in Ukrainian).
2. Marusynets M. (2018). Formuvannia intehralnoi psyholoho-pedahohichnoi kompetentnosti vykladacha zakladu vyshchoi osvity [Formation of integral psychological and pedagogical competence of a higher education teacher.]. *Osvitnii prostir Ukrainy*. № 14. P. 81–88 (in Ukrainian).
3. Osvitno-profesiina prohrama «Doshkilna osvita» pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity (2020). [Pre-school education programme at the first (bachelor) level of higher education]. URL: https://eenu.edu.ua/sites/default/files/Files/osvitnya_programa_2020_new.pdf (in Ukrainian).
4. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ramky kvalifikatsii Ukrainy (2019). [On approval of the National Qualifications Framework of Ukraine]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 509 vid 12.06.2019 r., № 519 vid 25.06.2020 r.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Tex>. (in Ukrainian).
5. Pro unesennia zmin do Metodychnykh rekomendatsii shchodo rozroblennia Standartiv vyshchoi osvity (2020). [Amendments to the Methodological Guidelines for the Development of Standards for Higher Education]: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-unesennya-zmin-do-metodichnih-rekomendacij-shodo-rozroblennya-standartiv-vishoyi-osviti-1> (in Ukrainian).
6. Profesiinyi standart «Vykhovatel zakladu doshkilnoi osvity» (2021). [The professional standard “Pre-school teacher”]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>. (in Ukrainian).

7. Standart vyshchoi osvity Ukrainy: pershyi (bakalavrskyi) riven, spetsialnist 012 – «Doshkilna osvita» (2019). [Ukraine Higher Education Standard: First (Bachelor) Level, Speciality 012 - Pre-school Education]: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy. URL: [https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/ 2021 /07/28/012-Doshk.osvita-bakalavr.28.07.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/012-Doshk.osvita-bakalavr.28.07.pdf) (in Ukrainian).

8. Telychko T.V. (2020). Strukturni skladnyky fakhovoi kompetentnosti maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity [Structural components of the professional competence of future pre-school teachers]. *Innovatsiina pedahohika*. Vypusk 29. T. 2. P. 111-114. (in Ukrainian).

9. Tolochko S.V. (2019). Intehralna kompetentnist pedahohichnoho ta naukovo-pedahohichnoho personalu dlia systemy pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity. [Integral competence of teaching and research and educational staff in post-graduate teacher education]. *Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*. №1(28). P. 22-28. (in Ukrainian).

10. Khmelevska I.O. (2019). Struktura intehralnoi kompetentnosti maibutnikh vykladachiv mystetskykh dystsyplin. [Structure of the integral competence of future art teachers]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*: naukovyi zhurnal. Sumy : SumDPU im. A. S. Makarenka, № 7 (91). P. 304–316 (in Ukrainian).